

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Meddelat 2018-10-09

10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen

Obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst

A, B och C har, som det får uppfattas, yrkat att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar ska pröva om D ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst.

UTREDNINGEN I ANSVARSNÄMNDEN

AN 2018/3

A har anfört följande.

"Jag är katolik i V församling i X och önskar Ansvarsnämndens utlåtande på biskop Ds hantering av dopets sakrament, på hennes syn på prästämbetet, hennes syn på kyrkan i meningen hela kristenheten och hennes syn på biskopsämbetet i förhållande till sin föregångare inom kyrkan. Allt detta med anledning av att hon i sin biskopsutövning egenmäktigt ogiltigförklarat bland annat sin företrädare Es uppfattning om den av E prästviga Bs kristna dop.

I Kyrkoordningen kapitel 8 om Biskopen läser vi under § 1:4 att biskopens uppgift är att vårda och värna kyrkans enhet.

I Svenska kyrkan tillämpar D en ordning som vållat oro inom Svenska kyrkan och även väckt undran hos mig som katolik. Utifrån det som hänt min syster B, präst i Y församling Z, undrar jag om kyrkosynen i den Svenska kyrkan är artskild från den som gäller i den ortodoxa och den katolska kyrkan och som även delas av Herrens Nya Kyrka i vilken jag och min syster en gång döptes? Med anledning av att biskop D nyligen underkänt det dop som är fundamentet till min syster Bs kallelse till präst önskar jag att Ansvarsnämnden granskar om biskop D företräder den Svenska kyrkans syn på kyrkan/kristenheten och dopet eller om hon driver en egen linje till uppenbar skada för kyrka och ekumenik.

B är prästvigd i Svenska kyrkan av E. Liksom jag är hon barndöpt i Herrens Nya Kyrka där vår far var präst. Hon lämnade tidigt denna kyrka och gick över till Svenska kyrkan. Där konfirmerades hennes dop i U församling av F.

Även jag lämnade Herrens Nya kyrka som ung men jag konverterade till den katolska kyrkan. Jag tillhör V församling där jag i flera år satt i pastoralarådet. Jag har också representerat den katolska kyrkan i Sveriges Kristna Råd genom att vara det katolska stiftets representant i SKR:s Jämställdhetsråd fram till våren 2017. Jag är med andra ord en katolik med ett starkt ekumeniskt engagemang.

Varken B eller jag behövde vid våra övergångar till nya församlingar döpas om. Vi har båda alltid haft en kristen identitet och vi delar båda den kristna synen att vi med dopet blivit ett i Kristus. De kristna kyrkorna erkänner varandras dop om det skett i Fadern, Sonens och Den Helige Andes namn i rent vatten. Just så ser dopet ut i Herrens Nya Kyrka. Dopet är även där ett sakrament och förfarandet skiljer sig inte från de stora kristna traditionerna. Liturgin för dopet i Nya Kyrkan hämtade de första swedenborgarna från den anglikanska kyrkan.

Återigen - B konfirmerade sitt dop i U församling av F. På detta dop blev hon prästvigd av E. Av biskop D har B nu fått veta att tiderna förändrats! Hennes dop är inte längre giltigt. Utifrån detta icke giltiga dop anser D att B ska verka som präst. Biskop D föreslår inte omdop utan menar att B inte ska bekymra sig över sin status eftersom kyrkan med biskop Ds ord kan 'bära' en präst med ett dop som inte är giltigt.

Nu undrar jag om ansvarsnämnden anser att detta är en rimlig hållning hos en biskop i Svenska kyrkan? Oberoende av om min syster B mot förmodan skulle kunna 'bära' sin numera svajiga präststatus så har väl biskop D ett ansvar för tredje part? Vem vill bli döpt av en präst vars eget dop inte betraktas som giltigt av stiftets biskop?

Som katolik tar jag sakramentet på allvar. Dopets sakrament och Guds nåd och genom dopet blir vi en del av hela kristenheten. Dopet är vägen in i kyrkan till gemenskapen med Kristus i Kyrkan, det vill säga hela kristenheten. I detta avseende ter det sig som om D har en annan uppfattning.

Biskop D läser in tolkningar i Nya Kyrkans dopliturgi som varken jag eller min syster B, E, F eller pater G i V katolska församling kunnat avläsa. Hade de läst som D hade både B och jag fått döpas om. D läser med andra

ögon - hon menar att det nykyrkliga dopet har ett tillägg som säger att detta dop är ett dop in i en specifik församling - inte in i den kristna gemenskapen. Exakt vilken formulering i dopritualen som uttrycker detta har inte D preciserat. Däremot har hon med tydlighet uttryckt att hon företräder en annan syn på dopets sakrament än företrädaren E.

Ds sakramentssyn ter sig utifrån min katolska syn på sakramenten svindlande lättsinnig och obegriplig. Hur kan dopets sakrament i Svenska kyrkan förändras så snabbt och så drastiskt? D har i samtal med min syster uttalat att det som gällde under E gällde då, nu gäller något annat. I ett slag undermineras en tidigare självklar prästs grund för sin kallelse. Det sakramentala dop som tidigare gällde och konfirmerades i den Svenska kyrkan äger i och med biskop Ds tillträde som biskop ingen giltighet? För mig är hållningen svindlande.

För Svenska Kyrkans skull hoppas jag att detta strider mot Svenska Kyrkans lära och att det blivit som det blivit för att en biskop faktiskt gjort fel. Att i en, som det verkar, oreflekterad handvändning ogiltigförklara ett konfirmerat och därtill prästviggt dop i den Svenska kyrkan har redan skapat splittring och upprördhet hos de som önskar att min syster B ska kunna vara kvar i kyrkan som präst på fullvärdigt mandat.

Biskop Ds syn på sakramentet har blottat skillnader inom de olika kyrkkoordineringarna som för Svenska kyrkan är generande. Som katolik lever jag genom sakramenten och i min tradition tar vi sakramenten på allvar. Den som är döpt i vatten i Faderns och Sonens och Den Helige Andes namn är kristet döpt och kan inte döpas om. I min tradition litar vi på Den Helige Ande och detta att som D ogiltigförklara ett konfirmerat dop är inte möjligt.

Ds uppmaning att min syster B ska bortse från att hennes dop förklarats ogiltigt och förnöjsamt gå vidare i sin yrkesutövning vittnar om en chockerande tondövhets inför det allra heligaste. – dopet i Kristus på vilken varje kristens kallelse vilar. Jag frågar mig också om alla de människor B döpt under åren som präst - de är många - verkligen är döpta eller hör de också till en skara halvdöpta människor som den Svenska kyrkan enligt D på ett outgrundligt sätt kan 'bära'?"

AN 2018/4

B har anfört följande.

"Dopets sakrament och biskopens ansvar

Vid prästvigningen för tretton år sedan avlade jag ett livslångt löfte, att rent förkunna Kristi evangelium, förvalta de heliga sakramenten i enlighet med hans instiftelse och handha prästämbetet enligt vår kyrkas ordning. Det är utifrån detta löfte jag nu vänder mig till Er för att pröva biskop Ds sätt att bedöma och hantera dopets heliga sakrament, där jag menar att biskop D brutit mot kyrkkoordineringens regler, vilka utgår från Kristi evangelium och instiftelse av dopets sakrament.

I början av detta år blev jag kontaktad av biskop D gällande en person som känner sig kallad till präst och liksom jag blivit barndöpt i Herrens nya kyrka/Swedenborgs kyrkan, i Faderns och Sonens och den Heliga Andes namn och i rent vatten. Den sökande hade liksom jag fått detta dop konfirmerat i Svenska kyrkan. Biskop D informerade den blivande prästen om att såväl dop som konfirmation är ogiltiga, trots att de är införda i kyrkobokföringen. Biskop D informerade även om att hon kräver omdop för den sökande innan man påbörjar rekryteringsprocessen till präst. Eftersom biskop D förstod att beslutet av omdop för den sökande skulle nå mig så kontaktade biskop D mig. Biskop D informerade mig om att mitt dop och min prästvigning gäller, även om dopet i dag är ogiltigt. Glappet vad gäller frågor kring hur jag skall förhålla mig när jag förrättar dop och av min biskop idag ses som 'odöpt' menade biskop D är något som 'kyrkan får bära'. De jag döper idag, döps därmed av en präst vars dop biskopen ser som ogiltigt, vilket riskerar att de dop jag utför inte heller upplevs som giltiga. Detta skadar kyrkans anseende. Det hade varit en rakare hållning om biskop D omedelbart efter upptäckten att mitt dop inte är sakramentalt giltigt, kallat in mig så att jag blev döpt och att kyrkan sedan fått bära det som varit. Orsaken till att det blivit så olika bedömningar kring dopets sakrament från biskop Es tid till biskop Ds, är enligt biskop D att kyrkan genomgått stora förändringar som föranleder nya bedömningar, dessa har gått mig helt förbi. Jag har all respekt för biskopens bedömning av den enskildes lämplighet vad gäller grunden/kraven för att bli antagen som prästkandidat och att dessa ändras över tid, men att dopets sakrament också skulle vara så föränderligt anser jag strider mot kyrkans lära om sakramenten. I mitt uppdrag att förvalta dopets sakrament, ingår ansvaret att se till att vi inte praktiserar omdop och att vi lyfter fram Guds handlande i dopets sakrament.

Den präst som konfirmerade mig, F i U församling, var noggrann med att kontrollera dopets giltighet inför konfirmationen. F var undrande över huruvida dopet skett i treenig Guds namn, men när jag bifogade ordning för dopet och dopbevis, rådde det enligt F ingen tvekan om att det var ett sakramentalt giltigt dop. När jag senare prövades inför prästvigning av biskop E rådde inte heller något tvivel kring dopets sakramentala giltighet. Jag är inte ensam om att ha konfirmerat ett dop i Herrens nya kyrka i Svenska kyrkan, frågan gäller minst fyra personer i X stift.

Sammanfattningsvis menar jag att biskop D har brutit mot grundläggande bestämmelser i Kyrkoordningen kapitel 19, §1 och §3. - - -

Beslutet att rekommendera omdop står också i strid mot kyrkoordningens notering till §3 i 2018:s utgåva, 'ÖN 10/04 Ett dop kan inte göras ogjort och strykas ur kyrkobokföringen.' I biskop Ds skriftliga svar om på vilka grunder hon idag underkänner det dop jag döpts till och prästvigts på, hänvisar D till det enskilda samfundets giltighet och inte på själva dophandling! D lyfter också fram föräldrarnas 'ja' till en specifik församlings-tillhörighet, som i sig inte är i samklang med Svenska kyrkan, men inget av detta tar bort dopets sakramentala giltighet, att *barnet har förts in i Guds församling och genom jordiska medel fått del i Guds rike*. Svenska kyrkan arbetar med frågor kring samverkansavtal och överenskommelser med vissa samfund, men jag kan inte se att kriterierna för dessa överenskommelser står över kyrkoordningens kriterier §1.

Jag vill även tillägga att biskop D i vårt samtal förklarade att hon inte kan göra skillnad i bedömningen av ett dop i Herrens nya kyrka och ett mormonskt dop, båda måste döpas om. Min uppfattning är att det råder en milsvid skillnad mellan mystikern Emanuel Swedenborg och Joseph Smith. Swedenborg lämnade aldrig Svenska kyrkan, hans namn är hugget i sten som en av dom bärande i Högalidskyrkans port, han har tre gator uppkallade efter sig i X, begravdes i Svenska kyrkan i London och har ett eget gravkor i Uppsala domkyrka."

AN 2018/5

C har anfört följande.

"Nyligen kom det till min kännedom att mitt dop i Herrens nya kyrka/Swedenborgskyrkan, vilket jag konfirmerat i Svenska kyrkan/T församling, enligt biskop D idag är ogiltigt. Mitt engagemang i Svenska kyrkan har varit omfattande. Jag har deltagit i allt från gudstjänstgrupper, kör och gudstjänstliv och det kom som en chock att biskop D bestämt sig för att mitt dop och konfirmation, vilka är införda i kyrkobokföringen, inte är giltiga. Biskop D skriver i ett av de klargörande mailen att mitt dop är en 'upplevelse av ett dop' vilket jag ser som ett allvarligt underkännande av dopets heliga sakrament. Att det benämnas ett dop i treenig Guds namn som en 'upplevelse' är även ett underkännande av Helig Andes verk i dopet, liksom den präst som konfirmerade och välkomnade mig i Guds församling och sa att jag tillhör Jesus Kristus, kallad att göra hans kärlek känd i hela världen och sände mig i Faderns och Sonens och den helige Andes namn.

Biskop D skriver att om jag vill söka för antagning som diakon måste jag döpas om enligt Svenska kyrkans ordning! Samtidigt kan ingen ta ifrån mig min konfirmation?

Jag trodde att Svenska kyrkan hade en god grund och inomkyrklig samsyn för kriterier för dopets heliga sakrament, men här verkar kyrkoherdar, präster och biskop göra helt olika bedömningar. Svenska kyrkan idag gör alltså skillnad på dopet, så att ett dop som är giltigt för en lekman, inte är giltigt för en som vill gå in i vigningstjänst.

Biskop D skickade ett skriftligt svar med klargörande av vad hon menar, men det skriftliga svaret - - - bekräftar som jag ser det bara den förvirrade och tvetydiga hållning biskop D har till det heliga dopets sakrament.

Jag menar att biskop D brutit mot ansvaret som biskop, så som det är formulerat i Kyrkoordningen 8 kapitlet § 1, punkt 2. 'ha ansvar för att evangelium förkunnas rent och klart och för att sakramenten förvaltas enligt kyrkans bestämmelse och ordning.'

Jag menar också att biskop D brutit mot Kyrkoordningen kap. 19 § 1 och § 3 när hon dels underkänner mitt dop 'i Faderns och Sonens och den helige Andes namn med rent vatten genom begjutning' och uppmanat mig att om jag vill bli diakon skall jag döpas om, trots att jag sedan länge är registrerad som döpt i kyrkobokföringen 'Den som är döpt får inte döpas om!'"

D har yttrat sig över anmälningarna enligt följande.

"Upprinnelsen till anmälningarna från de tre systrarna A (AN 2018/3), B (AN 2018/4) och C (AN 2018/5): Jag hade på senhösten 2017 samtal med en kvinna kring hennes prästkallelse. Jag samtalade med henne om det som gäller för att kyrkan ska bejaka hennes egen kallelse. Vi samtalade om hennes dop i Herrens Nya Kyrka och att kyrkans kallelse kräver ett dop som Svenska kyrkan erkänner. Så är inte fallet med dop i Herrens Nya Kyrka. Det var ett kort samtal och jag samrådde om mitt beslut i biskopsmötet den 23 november. Vi var överens om att dopet i Herrens Nya Kyrka inte är ett dop som vår kyrka erkänner. Efter mitt samtal med den prästkallade kvinnan förstod jag att hennes moster, tillika dopfadder, B är präst i Svenska kyrkan och även hon döpt i Herrens Nya Kyrka. Jag kontaktade henne eftersom jag förstod att hon blev orolig över att vara prästvigd på

'felaktiga grunder' och att hennes vigning inte skulle gälla på grund av att hon är döpt en gång och i Herrens Nya Kyrka.

Min bedömning av dopet i Herrens Nya Kyrka

Dop erkänns av Svenska kyrkan om det har skett med vatten och i Faderns och Sonens och den Heliga Andens namn. (KO 19 kap, inledningen). I den dopordning som B har givit mig sker dopet visserligen med vatten och i Faderns och Sonens och den Heliga Andens namn. Dock finns det tillägg i dopordningen och tydningar av dopet som inte är förenliga med Svenska kyrkans lära. Bland annat: 'Tror du på Herrens Nya Kyrka...' , och 'Genom dop har Du nu mottagit Herrens Namn och är införd i Himmelen bland dem som mottager Herren i Hans Andra tillkommelse, och på jorden, i Herrens Nya Kyrka, som är Nova Hierosolyma'."

D har tillagt följande beträffande de enskilda anmälningarna.

"Jag har aldrig haft kontakt med A. Jag yttrar mig inte om hur hennes dop bedöms av den Romersk katolska kyrkan som hon tillhör. Hon talar för sin syster B och jag argumenterar kring detta nedan."

"Jag har samtalat med B i början av 2018 såväl ansikte mot ansikte vid två tillfällen, som i telefonsamtal och per mail, då hon ville ha förtydligande efter våra samtal. Här hänvisar jag till mailkonversation som hon bifogar sin anmälan. Jag kallade henne till samtal av omsorg, då jag förstod att hon blev orolig kring giltigheten i hennes prästvigning, som skett med grund i dop i Herrens Nya Kyrka, av min företrädare E, Jag försökte på alla sätt övertyga henne om att hennes prästvigning gäller, att varje biskop avgör och viger på sitt eget ämbetsansvar, att vi aldrig backar bakåt och ogiltigförklarar en annans biskops beslut och vigning. Jag har också uppmuntrat B att frimodigt fortsätta som den dugliga och skickliga präst hon är och att hennes ämbetsutövning vilar på hennes vigning och att ingen enda ska betvivla att hennes sakramentsförvaltning är giltig. Vi hade goda samtal. B har också bejakat detta i mail den 8 februari 2018 som bifogas hennes anmälan. Jag har använt orden att 'kyrkan bär och tar ansvar' för det som tidigare skett och, än en gång, att hennes vigning inte ogiltigförklarar. Jag har vidare aldrig talat om 'omdop'. B bejakar sitt dop. Biskop E har bejakat det och gjort det på sitt ämbetsansvar. I mitt ämbetsansvar finns inte att upphäva något, däremot att från nu och framöver, kring en nu prästkallad, bedöma om hennes dop erkänns av Svenska kyrkan."

"Jag har haft mail- och telefonkontakt med C som är mamma till den nämnda kvinnan med prästkallelse. Jag har inte ogiltigförklarat Cs dop utan bejakat hennes upplevelse av sitt dop som ett dop. Dock har jag, på hennes fråga om hon ansöker om att bli prövad i kallelse som diakon, varit tydlig med att hon då ska döpas i Svenska kyrkans ordning. Mina förtydliganden finns också i de mail som hon bifogar sin anmälan."

D har slutligen anfört följande.

"Sammanfattningsvis

Jag underkänner inte det som en annan biskop har gjort på eget ämbetsansvar. Kyrkan bär detta. Dock har jag ämbetsansvar från nu och framåt under den tid som jag är biskop. Därför anmodar jag den som vill blir präst- eller diakonkandidat i den del av Svenska kyrkan som heter X stift, att döpas i Svenska kyrkans ordning om hon eller han inte är döpt med ett dop som erkänns av Svenska kyrkan. Det är både svårt och samtidigt pastoralt viktigt att förklara för en präst att ingenting är ogiltigt, att vigningen gäller och att kyrkan bär. Jag har på alla sätt försökt göra detta.

Jag stödjer mig på bedömning utifrån mitt ämbetsansvar, i kommentarer till KO 19 kap. och på rådgörande i biskopsmötet. Jag talar aldrig om omdop utan om dop som erkänns av Svenska kyrkan. Varje dop som inte erkänns av Svenska kyrkan bedöms lika. Det finns ingen gradskillnad i bedömningen av de dop som enskilda präst- eller diakonkandidater presenterar. I en mångreligiös tid är det just nu flera. Jag har inte sagt att Es och mina olika bedömningar beror på att 'kyrkan genomgått stora förändringar som föranleder nya bedömningar'. Det jag däremot har sagt är: 'Vi lever i en kyrka som förändras både i lära och lärotolkning. Så är det i en reformatorisk kyrka som också har ekumeniska relationer. Därför kan två biskopar över tid göra olika bedömningar'."

D har bifogat dopordning i Herrens Nya Kyrka så som den givits henne av B.

Ansvarsnämnden har beslutat att inhämta Biskopsmötets yttrande angående följande frågor.

1. Under vilka förutsättningar och med beaktande av Läronämndens yttrande 1997:6 (se 2 KL 1997:6) kan ett dop förrättat inom annat samfund än Svenska kyrkan, såsom enligt ordningen för Herrens Nya Kyrka som är Nova Hierosolyma, vara att anse som ett dop som avses i 19 kap. 1 § kyrkoordningen?
2. Om en i Svenska kyrkans ordning vigd diakon, präst eller biskop inte är döpt och konfirmerad i Svenska kyrkans ordning enligt 19 kap. 1 § och 22 kap. 2 § kyrkoordningen, vilken betydelse får detta för diakonens, prästens eller biskopens möjligheter att utöva sitt uppdrag inom ramen för Svenska kyrkans vigningstjänst?
3. Vilka kontroller bör förväntas att en vigningsbiskop för egen del ska göra för att säkerställa att den som ska vigas till kyrkans vigningstjänst är döpt och konfirmerad i Svenska kyrkans ordning enligt 19 kap. 1 § och 22 kap. 2 § kyrkoordningen? Ska vigningsbiskopen kunna förlita sig på att anteckningarna om dop och konfirmation i församlingsregistret är korrekta?

Biskopsmötet har inkommit med nedanstående yttrande.

"Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har beslutat att inhämta biskopsmötets yttrande över tre anmälningar mot biskop D. De tre anmälningarna berör alla frågeställningar kring dop enligt ordningen för Herrens Nya Kyrka, som är Nova Hierosolyma, och huruvida ett sådant dop kan anses vara ett dop i annan ordning enligt 19 kap. 1 § kyrkoordningen. Ansvarsnämnden formulerar tre frågeställningar till biskopsmötet med anledning av de inkomna anmälningarna.

Dopet är ett sakrament och 'ska ske i Faderns och Sonens och den helige Andes namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning' (19 kap. 1 § kyrkoordningen). I Jesus sändningstal till lärjungarna (Matt. 28:19) ger han uppdraget med just denna formulering 'i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn' vilket är grunden till att kyrkan ser dopet som ett sakrament instiftat av Kristus själv. Den skillnad som ligger i 'den helige Ande' respektive 'den heliga Anden' är av språklig, inte innehållslig, karaktär. I 18 kap. 3 § kyrkoordningen regleras att kyrkohandboken ska användas vid huvudgudstjänster och kyrkliga handlingar. Med Kyrkohandbok för Svenska kyrkan (2017) följer en språklig revidering enligt Bibel 2000 så att dopet ska ske i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn.'

Det andra stycket i 19 kap. 1 § kyrkoordningen lägger fast att 'Svenska kyrkan erkänner varje dop som har skett i denna ordning'. I biskopsbrevet *Leva i dopet Brev från biskoparna till Svenska kyrkans präster och församlingar* (2011) konstaterar biskopsmötet att dopliturgin tagit sig olika uttryck alltsedan urkyrkans tid, men alltid gestaltat påskens skeende. Det finns dock ingen tvekan om vad som är ett dop. 'Vattnet och Ordet är dopets centrum.'

När det gäller den ekumeniska aspekten konstaterar vi i biskopsbrevet att ekumeniken rymmer både spänningar som utmanar gemenskapen och engagemang som håller den samman. För medlemmarna i Kyrkornas världsråd är BEM-dokumentet (Baptism, Eucharist, Ministry) en viktig utgångspunkt för förståelsen av dopet som grund för kristen tro. Dopets innebörd kan uttryckas på flera olika sätt. BEM-dokumentet beskriver dopets mening under fem rubriker. I biskopsbrevet ger vi nio olika beskrivningar med början i orden 'Dopet är ...'. Inget av detta motsäger dock det grundläggande att dopet är vägen in i kyrkans gemenskap. Därför måste, när frågan ställs om Svenska kyrkan kan erkänna ett visst dop, hänsyn tas till den kontext i vilket dopet har skett. När kyrkoordningen anger att dopet ska ske i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn är det inte endast en fråga om att vissa ord ska sägas. Det handlar också om vad orden står för och att dopet sker inom ramen för en kristen tros- och bekännelsegemenskap.

Ansvarsnämnden frågar om ett dop förrättat enligt ordningen för Herrens Nya Kyrka, som är Nova Hierosolyma, kan vara ett dop som avses i 19 kap. 1 § kyrkoordningen. Biskopsmötet konstaterar att den treenighetsformel som används enligt denna dopordning avviker från den som enligt Matteus 28:19 avses i kyrkoordningen. Formuleringen 'Jag döper dig i Herrens Jesu Kristi Namn, Faderns, Sonens och den Helige Andes' uttrycker en förståelse av treenigheten som inte är förenlig med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära. Denna dopformel uttrycker att Jesus Kristus som Herren är överordnad inom treenigheten. Fadern, Sonen och Anden framställs då inte som tre personer inom en enhet. Denna skillnad i synen på treenigheten framgår inte tydligt i det återopade dopintyget.

I dopordningen för Herrens Nya Kyrka, som är Nova Hierosolyma, finns inte någon hänvisning till de tre ekumeniska huvudsymbola. Däremot ställs en fråga till dopkandidaten eller dess föräldrar om en bekännelse till Herrens Nya Kyrka. Därmed är det inte klart att dopet verkligen sker inom ramen för kyrkan som kristen tros- och bekännelsegemenskap. Ett erkännande av dop i annan ordning har betydelse för Svenska kyrkans ekumeniska gemenskap. Biskopsmötet konstaterar att en översiktlig analys av vilka dop inom andra kyrkor som erkänns i bland annat flera katolska stift ger det samstämmiga svaret att dopet i Herrens Nya Kyrka hör till de dop som inte erkänns.

Sammantaget är biskopsmötets enhälliga slutsats att ett dop förrättat enligt ordningen för Herrens Nya Kyrka, som är Nova Hierosolyma, är inte ett dop som Svenska kyrkan erkänner.

Angående den andra frågan, om en i Svenska kyrkans ordning vigd diakon, präst eller biskop inte är döpt och konfirmerad i Svenska kyrkans ordning, konstaterar biskopsmötet att den som är diakon, präst eller biskop i Svenska kyrkan ska vara döpt och konfirmerad. Det är en god, teologiskt motiverad ordning, eftersom den som vigs till ett uppdrag inom kyrkans vinningstjänst själv helt och fullt ska vara inlemmad i kyrkan. Om det efter prästvigning visar sig att en kandidat inte är döpt i en ordning som godkänns av Svenska kyrkan gäller dock ändå vinningen.

Enligt kyrkoordningen ska en dogudstjänst i Svenska kyrkans ordning ledas av den som är behörig att utöva uppdraget som präst i Svenska kyrkan. Vid dop i krissituation kan enligt vår ordning en döpt person förrätta dopet. Dopets teologiska giltighet är dock inte beroende av att den som döper själv är döpt eller att den som döpts upplever att han eller hon är döpt.

Slutligen konstaterar biskopsmötet att man normalt sett ska kunna lita på att anteckningarna om dop och konfirmation i församlingsregistren är korrekta. Om det till exempel vid biskopens samtal med präst- eller diakonkandidat framkommer uppgifter som tyder på att det kan finnas felaktigheter bör dock en grundligare undersökning göras och lämpliga åtgärder vidtas."

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (Robert Schött, Ingemar Söderström, Thomas Stoor och Elisabeth Engberg) anförde i beslut den 9 oktober 2018 följande.

Svenska kyrkans ansvarsnämnd är ett särskilt organ tillsatt av kyrkomötet. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen.

Enligt 10 kap. 8 § första stycket och 30 kap. 7 § kyrkoordningen ska Ansvarsnämnden pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vinningstjänst.

I egenskap av tillsynsorgan får Ansvarsnämnden med tillämpning av 57 kap. 3 § kyrkoordningen även utan anmälan ta upp frågor om hur biskoparna utövar sina uppdrag och efterlever avgivna vinningslöften.

Ansvarsnämnden ska med tillämpning av 30 kap. 4 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst om han eller hon har övergett Svenska kyrkans lära, genom egen ansökan begär det eller har utträtt ur Svenska kyrkan.

Ansvarsnämnden får med tillämpning av 30 kap. 5 § kyrkoordningen förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vinningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vinningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en biskop bör ha.

Ansvarsnämnden har att utifrån ovan redovisade bestämmelser självständigt pröva om D har agerat på ett sådant sätt att hon ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst. Mot bakgrund av vad som anförts i anmälningarna har nämnden funnit anledning att belysa följande frågeställningar; 1) Är ett dop i Herrens Nya kyrka, som är Nova Hierosolyma, att anse som ett dop enligt 19 kap 1 § kyrkoordningen?, 2) Kan giltigheten av en prästs sakramentsförvaltning påverkas av om han eller hon är döpt i en ordning som vid någon tidpunkt efter vinningen ifrågasätts eller inte erkänns av Svenska kyrkan? och 3) Vilka förutsättningar gäller formellt för biskopens bedömning/överprövning av tidigare registrering i ministerialbok, som visar sig felaktig med avseende på dop på så sätt att det registrerade dopet inte har skett i en ordning som godkänns av Svenska kyrkan?.

När det gäller den första frågeställningen, om ett dop i Herrens Nya kyrka, som är Nova Hierosolyma, är att anse som ett dop enligt 19 kap 1 § kyrkoordningen, gör Ansvarsnämnden följande bedömningar.

Enligt 19 kap. 1 § kyrkoordningen ska ett dop ske i Faderns och Sonens och den helige Andes namn med rent vatten genom begjutning eller nedsänkning. Treenighetsformeln överensstämmer med den

som anges i kyrkohandboken. Det finns inget utrymme för andra formuleringar vid ett dop i Svenska kyrkans ordning. Dopet sker alltid med vatten och i Faderns och Sonens och den helige Andens namn. Svenska kyrkan erkänner varje dop som har skett i denna ordning. När det anges att dopet ska ske i Faderns, Sonen och den helige Andes namn är det inte enbart fråga om att vissa ord ska sägas. Det är också fråga om det orden står för. Det innebär att dopet sker inom ramen för en kristen tros- och bekännelsegemenskap. Det sagda innebär inte att Svenska kyrkan inte kan igenkänna och erkänna något dop i annan kristen kyrkas ordning där inte exakt den nämnda lydelsen av treenighetsformeln använts. Om det i ett annat kristet trossamfund sker dop i Guds den treeniges namn, utan att det uttrycks på samma sätt som i Svenska kyrkan men inom ramen för en kristen tros- och bekännelsegemenskap, kan det ändå vara ett dop som erkänns av Svenska kyrkan. Beträffande det anförda se Edqvist m.fl., Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2018 med kommentarer och angränsande lagstiftning, s. 320 f.

1 kap. 1 § kyrkoordningen lyder: "Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, som gestaltas i gudstjänst och liv, är grundad i Guds heliga ord, såsom det är oss givet i Gamla och Nya testamentets profetiska och apostoliska skrifter, är sammanfattad i den apostoliska, nicenska och athanasianska trosbekännelsen samt i den oförändrade Augsburgska bekännelsen av år 1530 - - ". I trosbekännelserna liksom i Augsburgska bekännelsen har treenighetsläran en central ställning. Augsburgska bekännelsen, första artikeln 'Om Gud', inleds: "Våra kyrkor lära endrättigt, att Niceamötets beslut om gudomsväsendets enhet och de tre personerna är sant och att det oryggligt skall tros: nämligen att det finns ett enda gudomligt väsende, som både kallas och är Gud, evig, osynlig, odelbar, av omätlig makt, vishet och godhet, skaparen och uppehållaren av allting, både synligt och osynligt. Likväl finnas tre personer med samma väsende och samma makt, som av evighet äro till jämte varandra, Fadern, Sonen och den helige Ande - - ". I Augsburgska bekännelsens apologi kommenteras denna artikel enligt följande. "Denna artikel ha vi alltid lärt och försvarat, och vi mena, att den har ett så fast och visst stöd i den heliga Skrift, att den icke kan rubbas...".

Emanuel Swedenborgs skrifter betraktas i Herrens Nya Kyrka, som är Nova Hierosolyma, som "det Tredje Testamentet": "The Lord's New Church teaches that the Theological Writings given through Emanuel Swedenborg are Divinely inspired and as such are the Third Testament of the Word. We are committed to learning, teaching, and living according to the Divine Truths from the Word of God in His Three Testaments". (<https://www.thelordsnewchurch.org/who-we-are.html>). Swedenborg vänder sig i sin kommentar till den athanasianska trosbekännelsen återkommande mot den klassiska treenighetslära såsom kommer till uttryck i denna, och hävdar att tal om tre personer i gudomen är att förfalska Ordet: *Quod tres Personas facere, quia dicitur "Pater, Filius et Spiritu Sanctus", sit falsificare Verbum. - To make three Persons because it is said, 'Father, Son and Holy Spirit', is to falsify the Word.* ("De Athanasii Symbolo" 1759, artikel 63, översättning till engelska i 'New Christian Bible study'). För Swedenborg kan den athanasianska trosbekännelsen dock erkännas av Nya kyrkan under förutsättning av att treenigheten inte förstås som refererande till en treenighet av personer, utan till en 'trehet inom en person, som är Herren': *Quod Doctrina Fidei Athanasianae concordet cum Veritate, dum modo Trinitatem Personarum intelligatur Trinitas Personae, quae est in Domino - The Athanasian Statement of Faith agrees with the truth, provided that we understand it to be referring not to 'a Trinity of Persons', but to 'a Trinity within One Person, who is the Lord* ("Doctrina Novae Hierosolymae de Domino" 1763, artikel 55, översättning till engelska i 'New Christian Bible Study')

Swedenborgs syn kommer till uttryck i *Nya Jerusalems eller Nya Kyrkans Bekännares Församlings trosbekännelse, antagen 1925. "Vi tro på Den Ende, Sanne Guden, vår Herre, Återlösaren och Frälsaren Jesus Kristus, som är Den Förste och Den Siste, Himlarnas och Världsalltets Allsmäktige Skapare och Uppehållare. Vi tro, att Herren är Fader, Son och Helig Ande en Gudomlig Trefald..."* Denna syn återfinnes i den dopordning från Herrens Nya Kyrka som företetts för Ansvarsnämnden: "Alla som döpes är bestämda att införas i tron att Herren Jesus Kristus är Himmelens och jordens Gud, i vilken är den Gudomliga Treenheten av Fader, Son och Helig Ande...". Enligt denna

dopordning ställs frågan till föräldrar vid dop av barn: "*Erkänner ni för er själva och för detta barn, att Gud är en till väsen och person och Han är Herren Gud Frälsaren Jesus Kristus?*"

Dopformeln "*Jag döper dig i Herrens Jesu Kristi namn, Faderns, Sonens och den helige Andes*" kan därmed inte förstås som endast ett adderande av två dopformler: Ett dop i Jesu namn – och ett dop i namn av Guds treenighet. 'Faderns, Sonens och den helige Andes (namn)' får i stället ställning av attributiv bisats, som innehållsbestämning till 'Herrens Jesu Kristi namn' och uttrycker en förståelse av treenigheten som inte är förenlig med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Mot bakgrund av ovanstående kommer Ansvarsnämnden till slutsatsen att ett dop förrättat inom Herrens Nya Kyrka, som är Nova Hierosolyma, inte är att anse som ett dop som avses i 19 kap. 1 § kyrkoordningen och erkänns alltså inte av Svenska kyrkan.

Utifrån vad Ansvarsnämnden nu konstaterat har därför D på ett riktigt sätt tillämpat de bestämmelser som finns för att behörighetsförklara präster och diakoner i Svenska kyrkan, när hon uppställt som krav att den som vill bli präst- eller diakonkandidat ska vara döpt i Svenska kyrkans ordning eller annan av Svenska kyrkan erkänd ordning och, om han eller hon inte är döpt i sådan ordning, anmodat vederbörande att döpas i Svenska kyrkans ordning eller annan av Svenska kyrkan erkänd ordning. Det innebär också att hon *inte* har uppställt krav på omdop, vilket inte heller är tillåtet enligt 19 kap. 3 § kyrkoordningen.

Ansvarsnämnden gör följande bedömningar beträffande den andra frågeställningen, giltigheten av en prästs sakramentsförvaltning om det visar sig att han eller hon är döpt i en ordning som inte erkänns av Svenska kyrkan. Som framgått ovan är ett dop förrättat i Herrens Nya Kyrka inte ett sådant dop som erkänns av Svenska kyrkan. Biskopsmötet, liksom D, har redovisat uppfattningen att om det efter en prästvigning visar sig att en kandidat inte är döpt i en ordning som godkänns av Svenska kyrkan, gäller ändå vigningen. Av 25 kap. 2 § första stycket 1 kyrkoordningen följer att till ett uppdrag inom Svenska kyrkan får vigas den som är döpt och konfirmerad, vilket är en god och teologiskt motiverad ordning. Ansvarsnämnden konstaterar dels att prövningen av att detta krav är uppfyllt vid varje tillfälle läggs på den biskop som leder vigningsgudstjänsten, dels att förutsättningarna enligt nämnda bestämmelse måste finnas med när domkapitlet tar ställning till vederbörandes prövning i präst- eller diakonexamen. När det sedan gäller behörigheten att utöva uppdraget som präst eller diakon framgår av 31 kap. 1 § och 32 kap. 1 § kyrkoordningen att behörig är den som har vigts till uppdraget som präst eller diakon i Svenska kyrkans ordning eller som har förklarats behörig av ett domkapitel. Dessa bestämmelser innebär att den som har vigts till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst är behörig att utöva vigningstjänsten, så länge behörigheten föreligger. Detta gäller även om det i efterhand skulle visa sig att vederbörande, såsom i Bs fall, är döpt i en ordning som inte erkänns av Svenska kyrkan. Det anförda innebär också att det saknas skäl att ifrågasätta giltigheten av den sakramentsförvaltning som utförs enligt kyrkans ordning av den som en gång vigts till ett uppdrag i kyrkans vigningstjänst. Tillämpat på Bs fall innebär det att hon blev behörig att utöva uppdraget som präst i och med prästvigningen och att de handlingar hon företagit och kommer att företa inom vigningstjänsten har full giltighet.

När det slutligen gäller den sista frågeställningen, de formella förutsättningarna för biskopens bedömning/överprövning av tidigare registreringar i ministerialbok, gör Ansvarsnämnden följande bedömning. Uppgift om dop och konfirmation ska finnas registrerade i församlingsregistret. Det är kyrkoherden som ansvarar för registreringen, se 2 kap. 1 § 2 och 4 § SvKB 2009:9. Kyrkoherden ansvarar också för att ministerialbokens dopdel innehåller de uppgifter som anges i 3 kap. 1 § SvKB 2009:9. Det är nödvändigt att uppgifterna om dop är riktiga eftersom den som är döpt inte får döpas igen, se 19 kap. 3 § kyrkoordningen och Överklagandenämndens beslut nr 10/2004. Det skulle i och för sig inte betraktas som ett "omdop" utan som ett nytt dop om en person döpt i Herrens Nya Kyrka låter döpa sig i Svenska kyrkans ordning. Det har, såvitt Ansvarsnämnden känner till, inte framkommit något som tyder på att felaktigheter i nämnda register är vanligt förekommande. Uppgifterna om dop kan mot den bakgrunden tas för goda, så länge det inte i det enskilda fallet

framkommer anledning till annat. I så fall bör en fördjupad undersökning göras. Om skäl framkommer bör redan i samband med utbildningen av en präst eller diakon tas upp frågor om vederbörandes dop. Biskopen och domkapitlet har enligt 57 kap. 1 § kyrkoordningen en allmän tillsyn över verksamheten inom stiftet. Om det visar sig att ett tidigare fattat beslut om införande i födelse- och dopboken är felaktig på så sätt att det registrerade dopet avser ett dop som inte erkänns av Svenska kyrkan, torde det finnas en möjlighet för domkapitlet att ta upp och pröva samt, i förekommande fall, fatta beslut om att ändra det tidigare beslutet. Biskopen och domkapitlet kan också inom ramen för sin tillsyn ha synpunkter på hur registren förs och om det finns anledning till en översyn av rutiner för införande av uppgifter.

Sammanfattningsvis finner Ansvarsnämnden att det inte finns anledning till kritik mot Ds agerande och att hon alltså inte ska förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst. Ärendena skrivs därför av.

Ansvarsnämndens beslut: Anmälningarna av A, B och C ger inte anledning till åtgärd av Ansvarsnämnden. Ärendena skrivs av.

Sökord: Obehörighet.

Ärendenummer: AN 2018/3, AN 2018/4 och AN 2018/5.

Beslut: 6/2018